

Kovács Sándor

Az együttérzés áldása¹

Textus: Mk 6,30–44

Az apostolok visszatértek Jézushoz, és elbeszéltek neki mindazt, amit tettek és tanítottak. Ő pedig így szólt hozzájuk: Jöjjetek velem, csak ti magatok egy lakatlan helyre, és pihenjetekek meg egy kissé! Mert olyan sokan mentek hozzá, hogy még enni sem volt idejük. Elhajóztak tehát egy lakatlan helyre magukban. De sokan meglátták és felismerték őt, amikor elindultak, ezért minden városból összefutottak oda, és megelőzték őket. Amikor Jézus kiszállt, és meglátta a nagy sokaságot, megszánta őket, mert olyanok voltak, mint a pásztor nélkül való juhok, és kezdte őket sok mindenre tanítani. De amikor az idő már későre járt, odamentek hozzá a tanítványai, és ezt mondták neki: Lakatlan hely ez, és az idő már későre jár. Bocsásd el őket, hogy a környező tanyákra és falvakba menve ennielót vegyenek maguknak. Ő azonban így válaszolt nekik: Ti adjatok nekik enni! De ők ezt mondták neki: Talán mi menjünk el, és vegyünk kétszáz dénárért kenyeret, hogy enni adhassunk nekik? Jézus megkérdezte tőlük: Hány kenyereitek van? Menjetekek, nézzétekek meg! Amikor megnézték, ezt mondták: Öt kenyereünk van meg két halunk. Ekkor megparancsolta nekik, hogy ültessenek le mindenkit csoportokban a zöld fűre. Le is ültek százas és ötvenes csoportokban. Jézus pedig vette az öt kenyeret és a két halat, feltekintett az égre, megáldotta és megtörte a kenyereket, majd átadta a tanítványoknak, hogy tegyék eléjük; és a két halat is elosztotta mindnyájuknak. Miután mind ettek, és jóllaktak, összeszedték a kenyérdarabokat tizenkét tele kosárral; és azt is, ami a halakból maradt. Akik pedig ettek a kenyerekből, ötezren voltak, csak férfiak.

¹ Elhangzott Kolozsváron, a teológiai évfázón, 2015. június 28-án.

Ünneplő gyülekezet, kedves testvéreim!

Ez a hónap a mi tájainkon a különféle tanévzárókról és ballagásokról szól, meg arról a temérdek izgalomról, amit nyolcadikos és tizenkettedikes fiataljaink és szüleik átélnek az úgynevezett képességi és érettségi vizsgákon. Reméljük, hogy a sokéves tanulás és lázas készülés meghozza gyümölcsét, és fiaink, lányaink álmai teljesülnek.

Ma tanévzáró istentiszteletre gyűltünk egybe, azért különlegesebb és ünnepelesebb a mai alkalom, mert a hatodik évfolyamot végzett teológiai hallgatók elbúcsúznak az őket formáló intézettől, társaiktól, a belvárosi gyülekezettől, és beállnak azon munkások közé, akik Isten szántóföldjén, szőlőskertjében vagy aratásában fáradoznak. Istené a dicsőség, Neki adunk hálát azért, hogy életünket megtartotta és megsegített ebben a tanévben is, erőt, hitet adott munkánk elvégzéséhez.

Beszédem alap gondolatát Márk evangéliumából választottam, és egy elég hosszú, tizennégy versből álló szakaszt olvastam fel. Az ötezer ember megvendégelésének története az úgynevezett csodatörténetek közé tartozik. A Jézus feltámadását elbeszélő események mellett az ötezer megvendégelésének elbeszélése is különös fontossággal bír, és ezt a legbeszédebben az igazolja, hogy a történet mind a négy evangéliumban fennmaradt. Nem is olyan régen a facebookon láttam erről a csodatételről készült, jól sikerült, a 21. század individualizmusát kifigurázó karikatúrát. Biztosan sokan emlékeztek erre a képre. Jézus kezében egy hallal és egy kenyérral ott áll a hatalmas tömeg előtt, készen arra, hogy szétossza azokat, éppen megtörténne a csoda, amikor a tömegből ilyen megjegyzések érkeznek: sajnálom, de én vege vagyok, nem eszem halat; gluténérzékeny vagyok, nem ehetek lisztből készült terméket; valaki ellenőrizte a halak higanyszennyezettségét? Ha már a facebookon is ezt a bibliai történet karikírozzák, időszerűségét feszegetik, úgy gondoltam, nem árt az évzáró istentiszteleten körbejárni a kérdést, hátha van ennek a történetnek valami más üzenete is, ami útravalóul szolgálhat a lelkeszi pályára készülőknek.

A felolvasott történet azzal kezdődik, hogy Jézus egy lakatlan helyre vonult el tanítványaival megpihenni. A Márk szerinti evangélium hatodik fejezete olyan többletismeretekkel szolgál, amelyek hozzásegíthetnek a kiválasztott rész jobb megismeréséhez. Röviden hadd ismertessem az előzményeket: Jézus kiküldte tizenkét tanítványát, ők pedig elmentek az emberek közé, hirdették az evangéliumot, és betegeket gyógyítottak. Azután visszatértek, és elbeszélték Jézusnak mindazt, amit tettek, ő pedig elvonult velük egy lakatlan helyre, hogy megpihjenek. Elég fonákul hangzik, de alig kezdték meg a tanítványok a szolgálatot, máris szükség volt egy kis elvonulásra, mi több, magának Jézusnak is meg kellett

pihennie. Az ember elfárad, Jézus is fáradt volt, rettenetes híreket kapott, hiszen nem sokkal a tanítványokkal való találkozás előtt tudta meg, hogy mentorát és rokonát, Keresztelő Jánost Heródes lefejeztette. Jézus magányra, pihenésre vágyott. A rossz hírek hallatán gyakran érezzük mi is, hogy el kellene menni valami lakatlan helyre, hogy nyugodtan és zavartalanul átgondolhassuk feladatainkat.

Kedves végzősök, még el sem kezdtétek a szolgálatot, és már arról hallotok, hogy milyen fontos megpihenni. Ti az elmúlt másfél-két esztendőben már kipróbáltátok magatokat, és nagyszerű munkát végeztetek gyakorló teológusi minőségben, belekóstoltatok a lelkészi szolgálat szépségébe, és bizonyára ráéreztetek arra, hogy ezt a munkát érdemes végezni. Ne felejtsetek el, hogy néha szükség megállni, megpihenni, feltöltődni. Mi, lelkészek, hajlamosak vagyunk arra, hogy túlhajtsuk magunkat. Alkalmoszerűen konzultációra kell majd jönnötök Kolozsvárra, úgy tekintsetek ezekre az alkalmakra, mint a tanítványok a Jézussal való együttlétre. Ezek a feltöltődés áldott alkalmai lehetnek. Adjon Isten nektek olyan barátokat és lelkészársakat, akiknek társaságában jól érzitek magatokat, akiknek elmondhatjátok a szolgálattal járó nehézségeket.

Amikor Jézus tanítványaival beszállt a hajóba, hogy egy lakatlan helyre menjen, sokan felismerték, és mire a vágyott nyugalom helyére érkeztek, már nagy sokaság várta őket. Ilyen ez, végzős testvéreim, nem lehet nyomtalanul eltűnni, a sokaság ott vár ránk. ahol nem is gondolnánk, ott, ahol látszólag semmi keresnivalójuk. Azt is jó már most megszívlelni, hogy nem a templomban várták Jézust és tanítványait a különféle helyekről összesereglettek, hanem egy névtelen, lakatlan helyen. A lelkészi szolgálatot névtelen, Isten háta mögötti helyeken is végezni kell. A szolgálat nem csak a templom falai között zajlik, és a sokaság legtöbbször nem a templomban van. Különös képesség kell ahhoz, hogy észrevegyük, meglássuk a sokaságot, a szűkkeblű felekezeti öntudat szemüvege sötét, aki ezt felölti, lehet remek szónok, unitárius szent, prédikálhat minden vasárnap nagyot és szépet, de a sokaságot nem látja meg, mert ehhez a látáshoz több kell. Jézus ezzel a különleges képességgel és látással rendelkezett. Az evangéliumokban azt olvassuk, hogy Jézus megszánta a sokaságot, ezért kezdte őket tanítani. Testvéreim, sokkal többről van itt szó, mint pusztá szánalomról. Jézus nem valamiféle kegyet gyakorolt, amikor tanítani kezdett, nem szánakozott kenetteljesen a sok szerencsétlenül, nem kezdett nagylelkű adakozásba, hanem teljes lényével, szíve legmélyéig együtt érzett az egybegyűltekkal. A katolikus bibliafordítások az eredeti görög szöveget a latin *misericiórdiával* próbálták visszaadni, amit magyarul úgy lehetne lefordítani, hogy megesett rajtuk a szíve. Talán szebb is, mint azt mondani, hogy megszánta őket; a megszántásban van valami leereszkedő – Jézus

nem ereszkedett le a sokasághoz, ő egy volt a sokasággal. A *megegett rajtuk a szíve* ógörögben egyetlen igével is kifejezhető. A görög *szplanchnidzomai* ige textusunkban aorisztosban áll, azt pedig már minden másodéves teológus tudja, hogy az aorisztosz befejezetlen igeszemléletet jelent, azaz ismétlődő cselekvést. A görög ige eredeti névszói alakja a *szplanchnon*, ez pedig legbelsőbb énkre, érzéseinkre, vonzódásunkra utal. Az orvostudományban a *szplanchnicus* kifejezés a hasi, zsigeri szervekre utal. Amikor valami mély érzelem lesz úrrá rajtunk, úgy érezzük, hogy egész bensőnk megmozdul. Jézus nem megszánta a sokaságot, hanem megegett a szíve rajtuk, teljes lényével együtt érzett velük olyannyira, hogy késő estig tanította őket. Ekkor odamentek hozzá a tanítványok, és az észszerű gyakorlatiasság nevében azt javasolták: bocsássa el a sokaságot, hogy a környező településeken ételment vegyenek maguknak. Ő azonban így válaszolt nekik: „Ti adjatok nekik enni!” A tanítványok szerint az adott feltételek között a legcélszerűbb megoldás az lett volna, ha Jézus elküldi a sokaságot. Mindenki boldoguljon, úgy ahogyan tud. Második lehetőségként azon gondolkodtak, hogy elmennek, és vásárolnak kétszáz dénárért, azaz majdnem egy évi keresetért kenyeret. Ha a pragmatizmus prizmáján át nézzük a történeteket, a tanítványoknak kétségkívül igazuk van. Jézus nem a cselekedetek gyakorlati hasznosságának távlatából szemlélte a dolgokat, hanem az együttérzés mindent megváltoztató dimenzióit feszegette. És ami ezután történt, az már beilleszthető a gyülekezet-építés jól megtanult alapelemeibe, hiszen Jézus a kiscsoportos foglalkoztatás fortélyait tanítja meg, a tanítványok pedig elkészítik az első SWOT elemzést, és ennek alapján cselekszenek. Első dolog az erőforrások felmérése: hány kenyerek van? – kérdezi Jézus a tanítványoktól, ők azonban még erre sem tudnak válaszolni, el kell, hogy menjenek, és meg kell, hogy nézzék, mennyi ételmük van. Na, nagyon sokszor mi is így vagyunk ezzel, nem vagyunk tisztában erőforrásainkkal, MÁSHOL keressük azokat az erőforrásokat, amelyekkel mi magunk rendelkezünk.

Jézus nem a tanítványok véleményét változtatta meg, hanem a lelkületüket. A felelősségvállalás nehéz, de gyönyörűséges igáját veszik magukra a tanítványok, mert a „küldjük el őket, ők majd gondoskodnak magukról” könnyebbik útja helyett, a „ti adjatok enni” áldásaiban részesülnek.

Kedves végzősök, nem szabad kitérni a felelősség és a feladatok elől, nem szabad elküldeni azokat, akik testi vagy lelki táplálékot várnak tőletek. Ha alaposabban körülnézünk házunk táján, kiderül, hogy mind anyagi, mind emberi erőforrás tekintetében jobban állunk, mint gondolnánk. Nem kell kétszáz dénárért vagy egy esztendei segédlelkészi fizetésért kenyeret venni, és szétosztani a szegények között, és a sokaságot sem kell elküldeni. De fel kell nézni az égre, megál-

dani, megtörni és szétosztani a kenyeret. Ez a ti feladatotok, és ez a jézusi asztalközösség. Az élelem szétosztása a legszentebb, egyben legradikálisabb cselekedet. Ezt a történetet el lehet spiritualizálni, de lényegében arról szól, hogy az isteni igazságosság jegyében kötelességünk szétosztani az élet fenntartásához szükséges javakat. Sajnálatos, hogy Erdélyben is és az unitárius egyházban is az lett a jelszó, hogy mindenki „deszkurkálódik”, ahogyan tud. Elfelejtettünk az égre nézni, elfelejtettük, mit jelent megáldani, megtörni és szétosztani. Isten az együttérzőkre adja áldását, a keveset, ha jó szándékkal hasznosítjuk, megsokasítja, de a felelőtlen és könnyelmű megbosszulja önmagát. Nem hogy az ötezres, de még ötvenes kis közösségeket is szétbomlasztja önző ostobaságunk. A pragmatizmus és a ráció nem biztos, hogy minden élethelyzetben jó megoldást kínál.

Kedves végzősök! Az unitárius karon a jézusi lelkületet igyekeztünk megismertetni veletek, képzések során legbensőbb énünkkel, szívünk legmélyéig együtt éreztünk veletek, és imádságainkban együtt vagyunk veletek. A tudomány vagy annak látszata megkopik, egyetlen dolog marad meg életetekben és szolgálatotokban – az együttérzés, és ez a mindenkori szolgálat záloga, de ezt a legnehezebb megtanulni. Boldog lennétek, ha a sok tudomány mellett, amit itt hat esztendő alatt elsajátítottatok, a szerető együttérzést is magatokkal vinnétek.

A megújult teológiai oktatás hírnökei Ti vagytok, kedves ifjak, rajtunk és rajtatok múlik gyülekezeteink és közösségeink jövője. Lelkesedéseetekkel, felkészültségeetekkel újítsátok meg egyházi életünket, fiatalságotokkal hozzatok új lendületet közösségeinkbe, együttérzéseetekkel tegyétek jobbá a világot. Ámen.